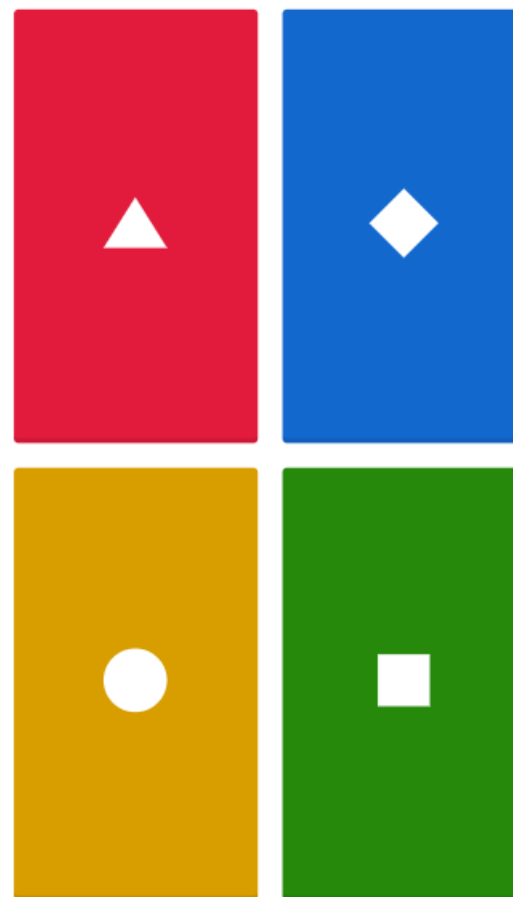

KNIHOVNICKÉ A INFORMAČNÍ SLUŽBY

PhDr. Marie Šedá
metodik.knihovna@gmail.com

Co víte o knihovnách?

Knihovní mapa světa

IFLA Library Map of the World

- Portál mapující aktivity knihoven
- Nástroj advokacie knihoven – od r. 2017
- Funkce knihoven ve třech sekcích
  - základní přehled vybraných statistických údajů knihoven
  - v sekci SDG Stories demonstruje příklady dobré praxe ze 17 oblastí udržitelného rozvoje
  - „nejmladší“ sekce, nazvaná Countries, poskytuje zájemcům příležitost poznat knihovnictví a aspekty činnosti knihoven v jednotlivých zemích

Zdroj: <https://svkkl.cz/ctenar/clanek/3284>

https://librarymap.ifla.org/

DOMOV

SDG PŘÍBĚHY

ZEMĚ

PŘÍSPĚVATELÉ

English

KNIHOVNA MAPY SVĚTA

Vybrané metriky výkonu knihovny poskytují národní data knihovny ve všech typech knihoven ve všech regionech světa. Upravte nastavení zobrazení mapy, abyste mohli vyhledávat podle země a prozkoumávat celosvětové součty.

Počet knihoven

Knihovny s přístupem na internet

Zaměstnanci na plný úvazek

Dobrovolníci

registrovaní uživatelé

Fyzické návštěvy

Fyzické půjčky

Elektronické půjčky

SVĚTOVÉ CELKEM +

2,6 mil

381 421

1,6 mil

885 938

1,118.6 M

6,272.8 M

9,246.5 M

13 192,7 M

NASTAVTE NASTAVENÍ

ÚDAJE O ZEMI

Czechia

Česko

10 572 Total Libraries
2,6 mil. Knihoven

LIBRARY TYPE	TOTAL	YEAR
National	1	2018
Academic	129	2018
Public	6,210	2018
Community	-	

LEGENDA

- Vybraná země
- Data k dispozici
- Žádné údaje o zemi

+

-

DOMOV

SDG PŘÍBĚHY

PŘÍSPĚVATELÉ

ZÁSADY OCHRANY OSOBNÍCH ÚDAJŮ

AUTORSKÁ PRÁVA

Zřeknutí se odpovědnosti

UPOZORNĚNÍ A DOPORUČENÍ

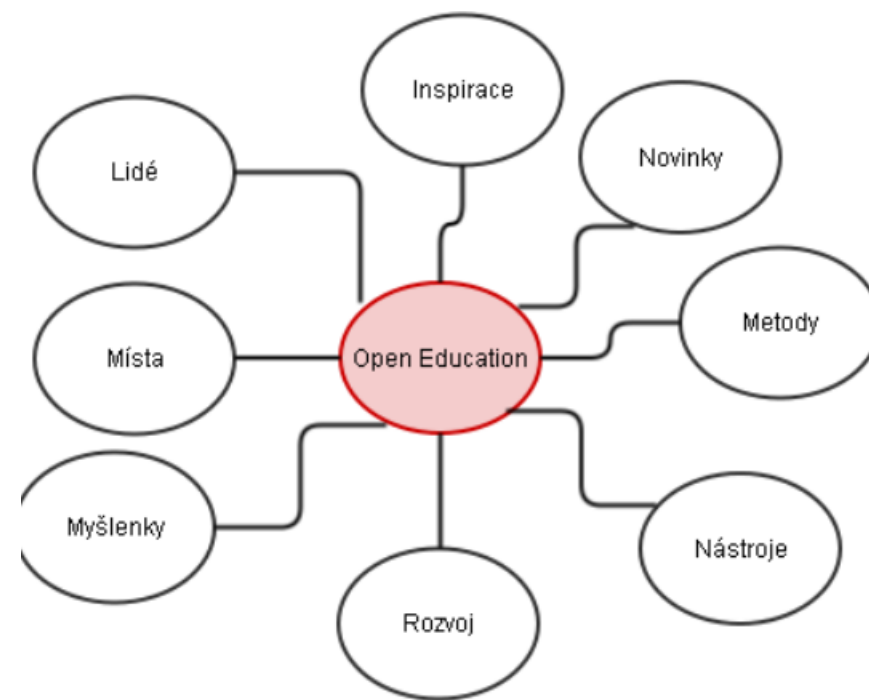
Víte, že...

- V Evropské unii existuje více než **65 000 knihoven**
- 97 300 000 Evropanů (23%) navštíví knihovnu nejméně jednou za rok
- V České republice je více než **5 500 veřejných knihoven**
- V MSK je cca **400** těchto knihoven

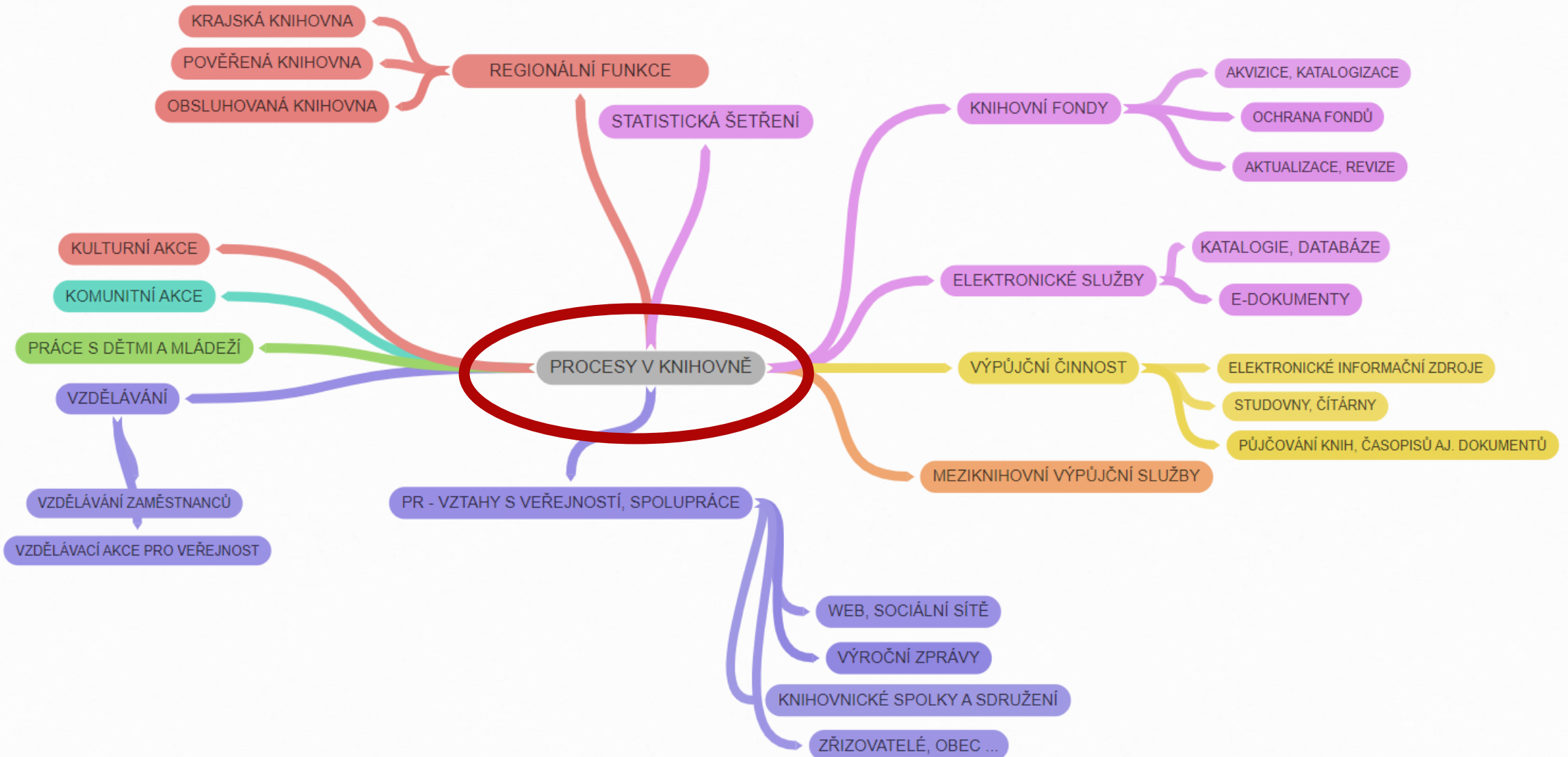

Zkuste si udělat myšlenkovou mapu

- Jaké služby knihovna poskytuje?
- Jaké činnosti knihovna dělá?
- Použijte některý volně dostupný nástroj nebo tužky, pastelky, fixy...
- ... a tvořte.
- Kolik **PROCESŮ V KNIHOVNĚ** jste do mapy dali?

Co vlastně dělá knihovna/knihovník?

Obodujte procesy

- Co všechno knihovny nabízejí?
- **Obodujeme si služby 😊**
- Co nám v knihovnách chybí?
- Co bychom zrušili?

- **NA CO JSME ZAPOMNĚLI?**

- Pracujte ve skupinách 😊.

Veřejné knihovnické a informační služby

- VKIS vycházejí z knihovního zákona (zákon č. 257/2001 Sb.)
- Jsou financovány z veřejných prostředků (Ministerstvo kultury, kraje, obce)
- Jsou přístupné nejširší veřejnosti
- Hlavním úkolem je umožnit občanům rovný přístup k informačním zdrojům a publikovaným dokumentům
- Uspokojování potřeb obyvatel (jednotlivců i skupin), které se týkají vzdělávání, informací a osobního rozvoje včetně rekreace a volného času
- Knihovní zákon přihlíží také k požadavkům současného společenského i technologického rozvoje

DĚLENÍ KNIHOVNICK ÝCH SLUŽEB

KNIHOVNICKÉ SLUŽBY

PRIMÁRNÍ

Uživatel má získat konečný produkt
Výpůjční služby
Služby reprografické
Služby faktografické
Vnitrostátní i mezinárodní meziknihovní služby
(MVS, MMVS)

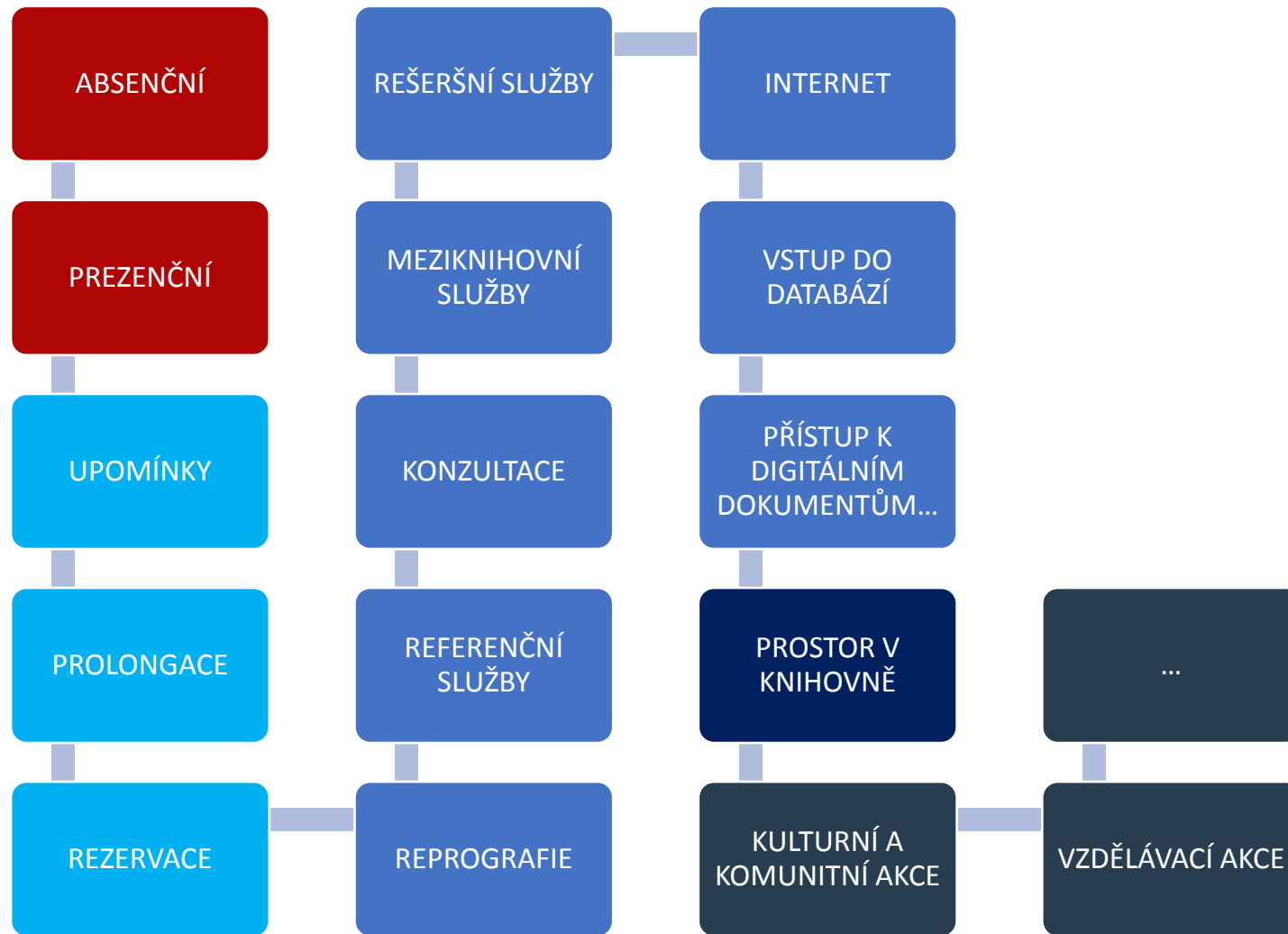
SEKUNDÁRNÍ

poskytují informace o existenci dokumentu, o tom, kde informaci najdeme (Katalogové služby)
V polovině 90. let minulého století se objevily první online katalogy českých knihoven na internetu

TERCIÁRNÍ

Propagační služby (PR)
výstavy, besedy, přednášky, lekce informační gramotnosti, trénování paměti, autorská čtení, výtvarné dílny, celoživotní vzdělávání ...

Výpůjční a další služby

Cvičení

- Vyhledejte **dostupné katalogy** knihoven
- Označte ty, které zahrnují fondy **více knihoven**
- Označte ty, které mají **další funkce** (nejde jen o vyhledání titulu)
- Označte ty, které jsou z vašeho pohledu **TOP**
- Které **doplňkové služby** katalogů byste přivítali?
- Jaký typ služby katalogy uživatelům poskytují?
  - Primární, sekundární, terciární?

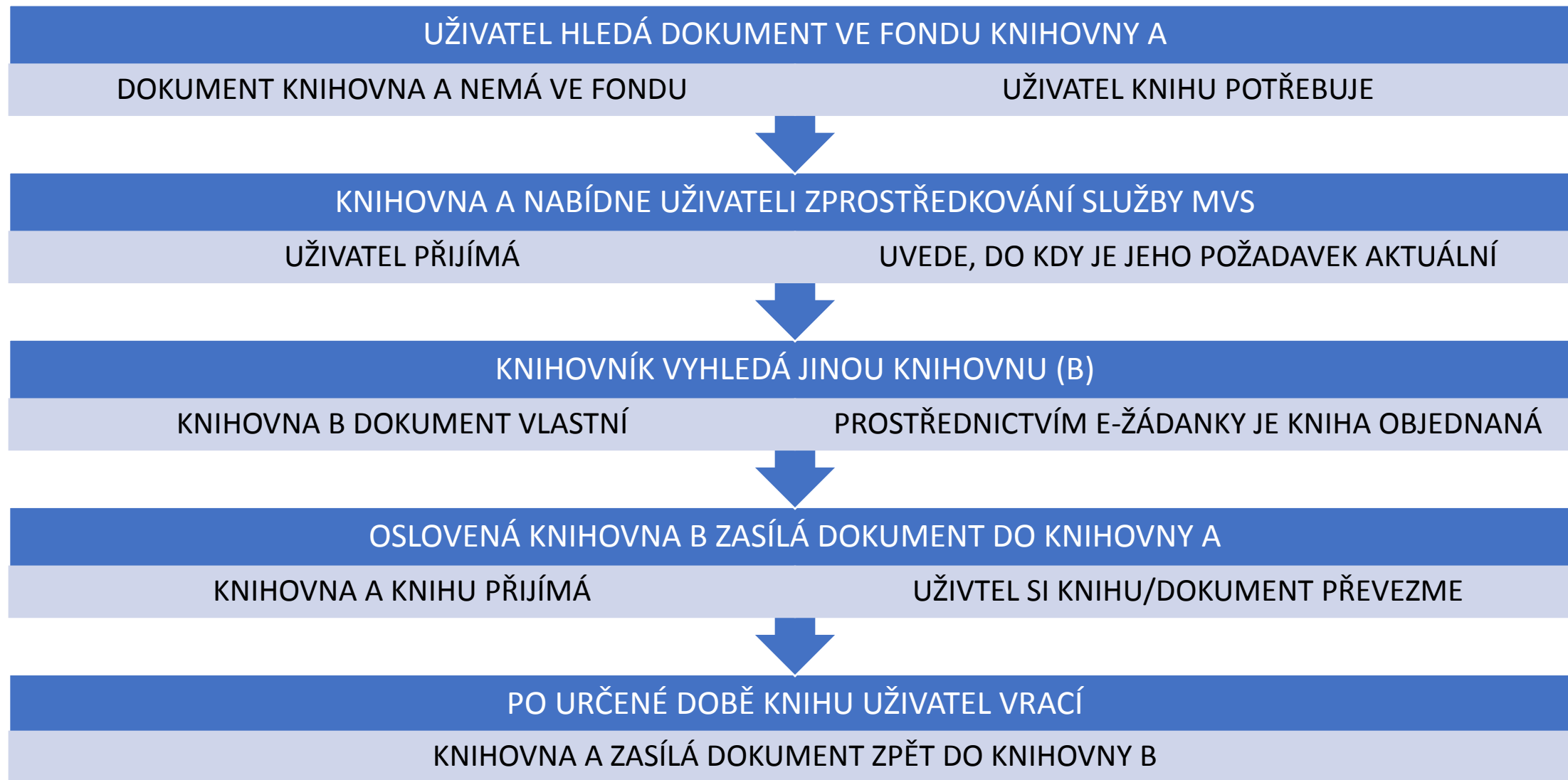

MEZIKNÍHOV NÍ VÝPŮJČNÍ SLUŽBY

MSV, MMVS

- meziknihovní výpůjční služba
- Dokument není ve fondu knihovny?
- povinnost knihovny – nabídnout uživateli tuto službu
- právo uživatele – získat dokument, který je ve vlastnictví jiné knihovny
- služba je zdarma, je zpoplatněno jen balné a poštovné

MSV, MMVS

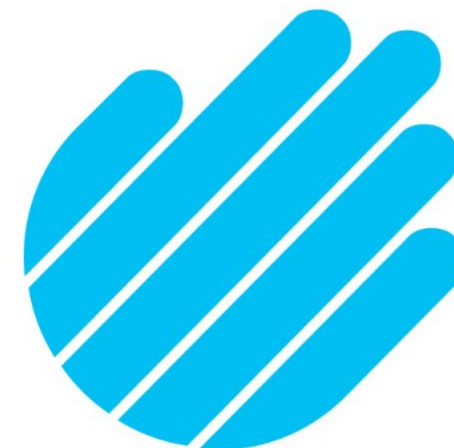

E-SLUŽBY KNIHOVEN

Elektronické služby

- knihovnický software
  - Tritius, KOHA, KP-sys, Primo, Aleph...
- Kramerius a Díla nedostupná na trhu (DNNT)
- weby, sociální sítě, informační obrazovky
  - dnes už nutnost, nezbytnost
- videokanály, streamy, e-komunikace, e-konference, e... cokoliv
- CoderDoJo
  - Cílem je propojit lidi, kteří už programovat umí s těmi, kteří se to teprve naučit chtějí.
- ozoboti
  - výborná pomůcka pro vyzkoušení vizuálního programování
- citační manažery
- Knihovny.cz
  - jednotný přístup ke službám českých a moravských knihoven
- České a zahraniční e-zdroje
  - ASPI, EBSCO...
- E-knihy

Knihovny.cz

KNIHOVNY.CZ
Informace a služby

Inspirace Adresář knihoven

Přihlášení ? English

Katalog beletrie a odborné literatury

Vypůjčte si knihy v knihovně nebo najděte informace online

Zadejte hledaný dotaz, např. název knihy **HLEDAT** ?

[Pokročilé vyhledávání](#)

ČESKÉ KNIHOVNY
Vyhledávání v českých knihovnách a databázích

ZAHRANIČNÍ ZDROJE
Odborné a vědecké licencované publikace ze zahraničí

E-KNIHY
Volně dostupné elektronické knihy ke stažení

Česká digitální knihovna

Česká digitální knihovna umožňuje vyhledávání v dokumentech obsažených v digitálních knihovnách provozovaných jednotlivými knihovnami v České republice. Cílem je zajištění přístupu k digitálním dokumentům v knihovnách z jednoho místa. V současné době jsou k dispozici data z následujících knihoven:

- Národní knihovna ČR
- Moravská zemská knihovna v Brně
- Knihovna Akademie věd ČR
- Národní technická knihovna
- Národní lékařská knihovna
- Studijní a vědecká knihovna v Hradci Králové
- Severočeská vědecká knihovna
- Městská knihovna v Praze
- Vědecká knihovna v Olomouci
- Jihočeská vědecká knihovna v Českých Budějovicích
- Knihovna Antonína Švehly

Další knihovny budou postupně začleňovány.

Dokumenty označené jako veřejně dostupné jsou vždy k dispozici v plném zobrazení. Ostatní dokumenty jsou většinou v plném zobrazení dostupné pouze v budovách jednotlivých knihoven.

Česká digitální knihovna

ČESKÁ DIGITÁLNÍ KNIHOVNA

O ČDK Pro knihovny CZ

Vstoupit do knihovny →

ČDK – národní agregátor digitálních knihoven

Vyhledávání

Jen veřejně dostupné | Nápověda

Česká digitální knihovna umožňuje vyhledávání v dokumentech obsažených v digitálních knihovnách provozovaných jednotlivými knihovnami v České republice. Cílem je zajištění přístupu k digitálním dokumentům v knihovnách z jednoho místa.

MONOGRAFIE (129 063) PERIODIKUM (2 916) RUKOPIS (536) MAPA (2 453) HUDEBNINA (3 120) GRAFIKA (31)

INFORMAČNÍ POTŘEBY

Informační potřeba

- *„stav, ve kterém jedinec zjišťuje, že jeho/její vlastní znalost je nedostačující pro splnění cíle, který má*
- *jde o rozdíl ve stávající znalosti o problému či tématu a znalosti, kterou uživatel musí mít, aby vyřešil příslušný problém*
- *důvody pro vznik informačních potřeb*
  - *hledání odpovědí (seeking answers)*
  - *redukci nejistoty (reducing uncertainty)*
  - *hledání smyslu (making sense)“*

Wikisofia, informační potřeba

Klasifikace informačních potřeb

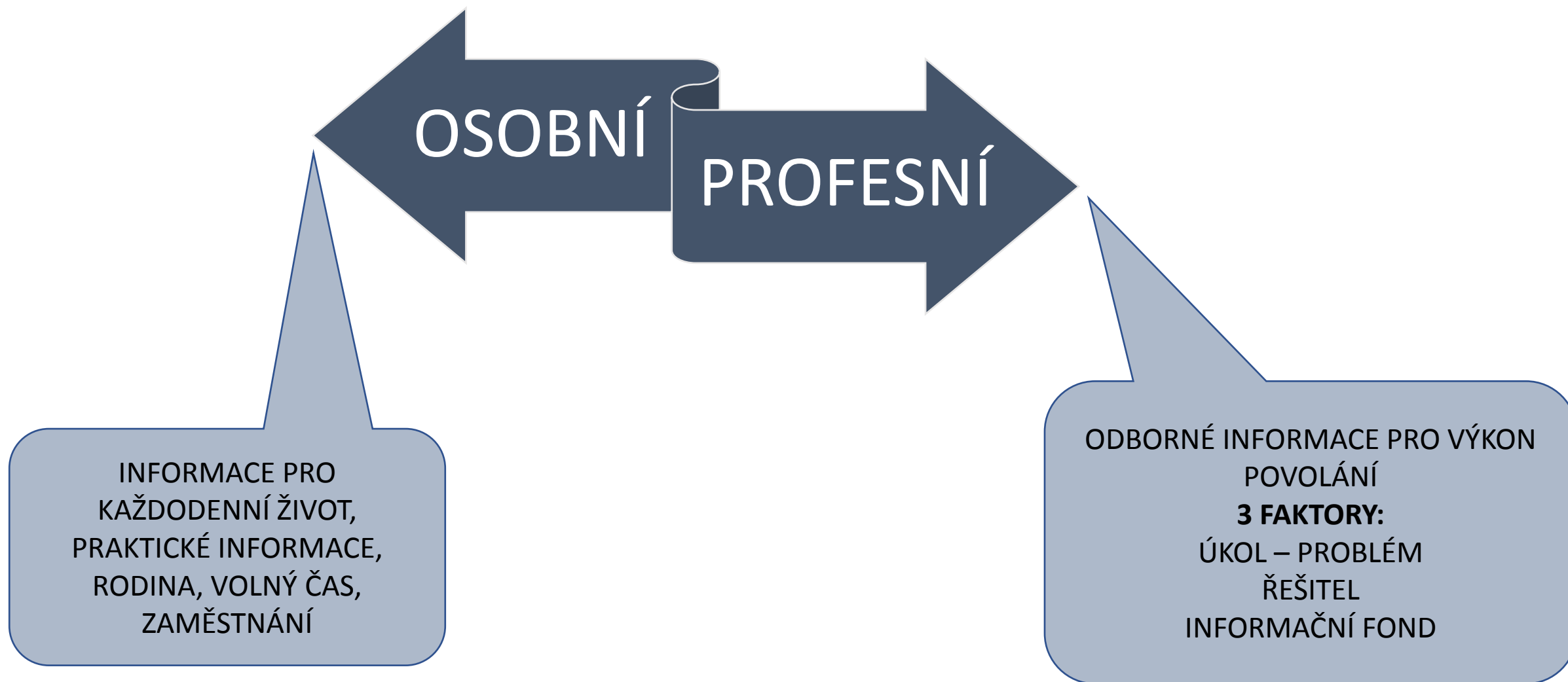
- **Nerozpoznané** (*dormant* nebo *unrecognized*)
  - uživatel si nemusí být vždy vědom, že má nějakou informační potřebu
  - ta může být rozeznána až ve chvíli, kdy je uživatel vystaven relevantní informaci
- **Nevyjádřené** (*unexpressed*)
  - důvodem, proč řada informačních potřeb zůstává neuspokojena, je to, že jejich uspokojení brání řada překážek
  - většinou jsou si uživatelé těchto informačních potřeb vědomi, ale pro jejich uspokojení nic nedělají, ať už z důvodu, že nemohou nebo že nechťejí
- **Touhy** (*wants*)
  - to, co by uživatel rád měl
- **Požadavky** (*demands*)
  - požadavek na informaci, o které uživatel věří, že ji chce; požadavky jsou částečně závislé na očekávání, která závisí na aktuálních možnostech

Informační potřeby z pohledu Roberta Taylora

- **čtyři stadia/úrovně/stupně (stages nebo levels) informačních potřeb**
  - **fyzická** (visceral) – vědomá i nevědomá informační potřeba, vágní pocit neuspokojení
  - **vědomá** (conscious) – vědomý mentální popis, nejednoznačné a rozporuplné informace o problému, výsledkem může být dotaz kladený na jinou osobu či systém
  - **formalizovaná** (formalized) – vyjádření informační potřeby kvalifikovaně a srozumitelně, alespoň pro uživatele, který si nicméně nemůže být ještě jist, zda lze získat adekvátní odpověď
  - **kompromisní** (compromised) – vyjádření informační potřeby, které zohledňuje dostupné zdroje a způsoby jejich organizace, tak aby bylo možné příslušný dotaz položit jiné osobě nebo systému

Informační potřeba

Cvičení

- Vypište 20 různých konkrétních informačních potřeb
- Rozdělte je na osobní a profesní
- Jaké informace potřebujete vy sami ke studiu?
- Jsou to osobní nebo pracovní informace?
- Co ovlivňuje vaši informační potřebu?

Pokud potřebujete konzultaci

PhDr. Marie Šedá

metodik.knihovna@gmail.com

tel. 723 776 199

KNIHOVNICKÉ A INFORMAČNÍ SLUŽBY

PhDr. Marie Šedá
metodik.knihovna@gmail.com

